

■ **Οργανωτική Επιτροπή Συνεδρίου**
Organizing Committee

Z o e G a v r i i l i d o u
A n g e l i k i E f t h y m i o u
E v a n g e l i a T h o m a d a k i
Penelope Kambakis-Vougiouklis

■ **Γραμματειακή Υποστήριξη**
Secretarial Support

Ioannis Anagnostopoulos
Maria Georganta
Polyxeni Intze
Nikos Mathioudakis
Lidija Mitits
Eleni Papadopoulou
Anna Sarafianou
Elina Chadjirapa

■ **ISBN 978-960-99486-7-8**

■ **Τυπογραφική επιμέλεια**

Νίκος Μαθιουδάκης
Ελένη Παπαδοπούλου
Ελίνα Χατζηπαπά

■ **Σχεδιασμός εξώφυλλου**

Νίκος Μαθιουδάκης

■ **Copyright © 2012**

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Democritus University of Thrace

Εργαστήριο Σύνταξης, Μορφολογίας, Φωνητικής, Σημασιολογίας, *+Μόρφωση* ΔΠΘ
Laboratory of Syntax, Morphology, Phonetics, Semantics, *+MorPhoSE* DUTH

Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Γλωσσολογίας
International Conference of Greek Linguistics

www.icgl.gr

ΠΕΡΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΝΟ- ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΣΜΩΝ

Irina Lobzhanidze

Iliia State University,
Georgia

irina_lobzhanidze@iliauni.edu.ge

ABSTRACT

In this paper we present the structure of Georgian-Modern Greek Dictionary of Idioms. This is a first attempt in Georgian Lexicography to compile a dictionary of that type. It has been compiled within the framework of the project of the Presidential Grant for Young Scientists financed by the Foundation for Georgian Studies, Humanities and Social Sciences (Shota Rustaveli National Science Foundation). The paper reports on the results of the project (in other words the compilation of the dictionary, which consists of 11801 idiomatic expressions), methodological principles, the main features, the macrostructure and the microstructure of the dictionary. The compilation of the Georgian-Modern Greek Dictionary has a practical value for a wide range of readers.

Λέξεις κλειδιά: ιδιωτικές εκφράσεις, λεξικογραφία.

1. Εισαγωγή

Ιδιωματικές εκφράσεις υπάρχουν σε πολλές γλώσσες και, βέβαια, το πλαίσιο της χρησιμοποίησής τους είναι αρκετά ευρύ και σε αντίθεση με τον ελεύθερο συνδυασμό των λέξεων, είναι «σταθερές, παγιωμένες» μονάδες.¹ Γενικά η μετάφραση των ιδιωτισμών από μια γλώσσα σε άλλη, προκαλεί πολλές δυσκολίες. Αυτό εξηγείται από το γεγονός, ότι πολλές ιδιωματικές εκφράσεις ανήκουν στη νοοτροπία του λαού και έχουν καθαρά εθνικό χαρακτήρα. Επομένως, η βασική ιδιαιτερότητα των ιδιωτισμών είναι εκφραστικότητα και ειδικά εθνικά στοιχεία, κάτι που δημιουργεί πολλά προβλήματα κατά τη μετάφρασή τους. Παίρνοντας υπόψη ότι μέχρι σήμερα δεν υπήρχε Γεωργιανό-Νεοελληνικό λεξικό των Ιδιωτισμών, έχουμε συνθέσει το λεξικό των Γεωργιανών ιδιωτικών εκφράσεων που αποτελείται από 11801 ιδιωματικές εκφράσεις (1462 σελίδες). Στο λεξικό υπάρχει κατάλληλη μετάφραση στα Νέα Ελληνικά,

Η σύνταξη του Γεωργιανό-Νεοελληνικού Λεξικού των Ιδιωτισμών εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος του Εθνικού Επιστημονικού Ιδρύματος του Σώτα Ρουσταβέλι (Shota Rustaveli National Science Foundation). Στο πρόγραμμα έπαιρναν μέρος Shukia Apridonidze (επιμέλεια του Γεωργιανού μέρους) και Svetlana Berikashvili (επιμέλεια του Ελληνικού μέρους). Στο άρθρο ταυτόχρονα με τα αποτελέσματα του προγράμματος θα παρουσιάζονται η μεθοδολογία κατάρτισης του λεξικού και η δομή του (μακροδομή και μικροδομή) με βασικά χαρακτηριστικά.

Κάθε λεξικό πρέπει να εξεταστεί ως βάση δεδομένων, η οποία περιλαμβάνει συγκεκριμένες γλωσσικές μονάδες, στην περίπτωση μας, ιδιωματικές εκφράσεις. Η διαδικασία της αποθήκευσης θα πρέπει να πραγματοποιηθεί έτσι ώστε ο χρήστης (ανεξάρτητα από τη μορφή: σε ηλεκτρονική ή σε έντυπη μορφή) να μπορεί να χρησιμοποιήσει τις πληροφορίες που λαμβάνει για τις δικές του ανάγκες.

Είναι γνωστό ότι η σύνταξη του λεξικού περιλαμβάνει τη συγκεκριμένη σειρά και αποτελείται από διάφορα στάδια. Η δημιουργία ενός δίγλωσσου λεξικού, συνήθως καλύπτει τα ακόλουθα στάδια: επιλογή των μονάδων, λίστα των λημμάτων (στην περίπτωση μας, η λίστα των ιδιωτισμών), προσδιορισμός της

¹ “λέξεις χωρίς σημασία”, λέξεις-μορφές που έχουν λειτουργικότητα μόνο στα πλαίσια μιας συνταγματικής ενότητας, σ’ ένα ορισμένο και αυστηρά καθορισμένο γλωσσικό περιβάλλον”, (Μότσιου 1994, 60).

μορφής του άρθρου του λεξικού και των σημειώσεων, δημιουργία του σώματος κειμένων, αναζήτηση των ιδιωτισμών με συμφραστικούς πίνακες (Concordances), κλπ.

2. Πηγές για την κατάρτιση του λεξικού

Σύμφωνα με τη σύγχρονη λεξικογραφική μεθοδολογία (Sinclair 1991, Atkins 2008), η κατάρτιση του λεξικού βασίστηκε σε σώματα κειμένων που χρησιμοποιήθηκαν για την επιλογή των ιδιωτισμών προς εισαγωγή στο λεξικό, τον εντοπισμό και την εξαγωγή ιδιωματικών εκφράσεων, παραδειγμάτων κτλ. Χρησιμοποιήσαμε το σώμα των Γεωργιανών Λογοτεχνικών κειμένων που συντάχθηκε στο πρόγραμμα TextSTAT (386 κείμενα, κάθε 40000 λέξεις) και το Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ)².

3. Σύντομη Περιγραφή

Οι ιδιωματικές εκφράσεις πολύ συχνά έχουν διάφορες σημασίες και αυτό, βέβαια, δυσχεραίνει σε μεγάλο βαθμό τη μετάφρασή τους. Επομένως, ο μεταφραστής είναι υποχρεωμένος όχι μόνο να κατανοήσει τους ιδιωτισμούς μέσα στα συμφραζόμενα, αλλά και να τους αναλύσει λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτιστικές, ιστορικές και υφολογικές απόψεις του πρωτότυπου κειμένου.

Η σημασία των ιδιωματικών εκφράσεων δεν είναι ίδια με τη σημασία των μονάδων, από τις οποίες αποτελείται η έκφραση (Τακαιοβίλι 1961:40). Οι ιδιωματικές εκφράσεις θεωρούνται ότι είναι «ομάδες λέξεων που έχουν διαφορετική σημασία απ' ό,τι έχει καθεμία λέξη ξεχωριστά» (Collins 2000).³ Επομένως, η βασική ιδιαιτερότητα των ιδιωτισμών που είναι η εκφραστικότητα και ιδιαίτερα εθνικά στοιχεία, δημιουργούν πολλά προβλήματα κατά τη μετάφρασή αυτών των γλωσσικών στοιχείων. Αλλά η μετάφραση των ιδιωτισμών μπορεί να πραγματοποιηθεί με κατάλληλους τρόπους (π.χ. αλλαγή, περίφραση κτλ.).

Η δημιουργία του δίγλωσσου λεξικού περιλαμβάνει τα εξής τρία επίπεδα: τη δημιουργία του σώματος κειμένων, τη μετάφραση των δεδομένων και τον ορισμό της μορφής. Η βάση αυτών των επιπέδων στην περίπτωση του δίγλωσσου λεξικού είναι σώματα των παράλληλων ή των συγκεκριμένων κειμένων.

Οι παραπάνω δύο τύποι των σωμάτων διαφέρουν μεταξύ τους έτσι ώστε στην πρώτη περίπτωση, πρέπει να έχουμε μεταφρασμένα κείμενα (από την Γεωργιανή στη Νεοελληνική γλώσσα), στη δεύτερη περίπτωση - παρόμοια κείμενα και στις δύο γλώσσες (στην Ελληνική και στη Γεωργιανή). Ήταν αδύνατο να δημιουργηθεί το δεύτερο είδος σωμάτων κειμένων, γιατί δεν υπάρχουν παρόμοια αμετάφραστα κείμενα στη Γεωργιανή και Ελληνική γλώσσα.

Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία σωμάτων κειμένων, θα ήταν δυνατό να δημιουργηθεί ένα μέσο στο πρόγραμμα του ParaConc⁴, αλλά σε αυτή την περίπτωση η ποσότητα των μεταφρασμένων κειμένων δεν θα ήταν αρκετή και περιελάμβανε ένα πεζογραφικό έργο (Ο «HELLADOS» – ένα Ελληνάκι του Καυκάσου η μεταφράστρια Θάμαρ Μέσχι), ποιήματα που δημοσιεύτηκαν σε διάφορα χρονικά διαστήματα, καθώς και μια ανθολογία της γεωργιανής ποίησης (Ανθολογία Γεωργιανής Ποίησης, 19^{ος} – 20^{ος} αιώνας, μετάφραση από τα γεωργιανά Άνι Τσικοβάνι, δημοσιεύτηκε το 2002) και μερικά θρησκευτικά έργα. Ωστόσο, η ποσότητα των κειμένων δεν θα ήταν αρκετή με βάση τους στόχους μας.

Ο αρχικός στόχος ήταν να δημιουργηθεί όσο δυνατόν πληρέστερη βάση δεδομένων. Έχοντας υπόψη ότι τα συστατικά στοιχεία των ιδιωτισμών αποτελούν σημασιολογικά μια ενότητα, χρειαζόμασταν σώμα κειμένων για να μπορέσουμε να διαλέξουμε τα απαραίτητα στοιχεία. Αρχικά ενσωματώσαμε στο TextSTAT το σώμα Γεωργιανών κειμένων⁵, μετά το εισήγαμε στο AntConc⁶. Επιπλέον, συμπληρώσαμε το υλικό στη Γεωργιανή γλώσσα με στοιχεία από διάφορα λεξικά (Λεξικό της Γεωργιανής γλώσσας), Σαχόκια και Ονιάνι. Όσον αφορά την Νεοελληνική γλώσσα, χρησιμοποιήσαμε τον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ, <http://hnc.ilsp.gr>).

Η μακροδομή του λεξικού περιλαμβάνει:

² βλ. <http://hnc.ilsp.gr/find.asp>

³ “...a group of words which have a different meaning when used together from the one it would have if the meaning of each word were taken individually”.

⁴ βλ. <http://www.athel.com/para.html>

⁵ βλ. <http://neon.niederlandistik.fu-berlin.de/textstat/>

⁶ βλ. <http://www.antlab.sci.waseda.ac.jp/software.html>

1. την εισαγωγή που καλύπτει α) τον ορισμό της έννοιας του ιδιωτισμού, β) τον ορισμό της κατασκευής του λεξικού,
2. 11801 λήμματα τα οποία καλύπτουν τους ιδιωτισμούς της Γεωργιανής γλώσσας,
3. τον κατάλογο των συντομεύσεων, καθώς και
4. τη βιβλιογραφία.

Όσον αφορά τη μικροδομή του λεξικού, τα λήμματα περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία:

1. Τον ιδιωτισμό στη Γεωργιανή γλώσσα
2. Την ερμηνεία του ιδιωτισμού στην Γεωργιανή γλώσσα
3. Ένα παράδειγμα από την λογοτεχνία στην Γεωργιανή γλώσσα
4. Τη μετάφραση του γεωργιανού ιδιωτισμού στην Ελληνική γλώσσα
5. Τη μετάφραση του παραδείγματος

Όλα τα παραπάνω στοιχεία σχηματίζουν το επόμενο πίνακα:

	Λήμμα	გული გაუქვავდება [guli gaukvavdeba]
	Λήμμα №	2091
	Σημασία	ულმობელი გახდება [ulmobeli gaxdeba]
	Μετάφραση	1) κάνω την καρδιά μου πέτρα 2) θα γίνω σκληρόκαρδος
	Μετάφραση κατά λέξη	η καρδιά θα γίνει πέτρα
1	Γεωργιανό παράδειγμα	... ბატკნებს ჰკლავენ საადგომოდ და სასურველია პაწია ბავშვებს არ აცქერინონ ამ სურათზე, რათა მათ გული არ გაუქვავდეს, სისხლს არ შეეზვიონო (ჭ. ლომთ. „თეთრი ღამე“) [... bat'k'nebs hk'laven saagdomod da sasurvelia pats'ia bavshvebs ar atskerinon am suratze, rata mat guli ar gaukvavdes, sisxls ar sheechviono (ch. lomt. "tetri game")]
	Μετάφραση	... θυσιάζουν αρνάκια την Ανάσταση και καλύτερο να μην το δουν μικρά παιδιά για να μην γίνει η καρδιά τους πέτρα , να μην συνηθίζουν το αίμα (Τσ. Λομτ. «Ασπρη νύχτα»)
	Νεοελληνικό παράδειγμα	«Μόνο ο Ρότσα, ως υπεύθυνος προπονητής, συναισθανόμενος ότι πρέπει, λόγω καθήκοντος, να κάνει την καρδιά του πέτρα και να ετοιμάσει την ομάδα όσο το δυνατόν καλύτερα, είπε, από...υποχρέωση περισσότερο, δύο κουβέντες» (Χ.Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις «Με βαριά καρδιά»)

Table 1 Μικροδομή του λεξικού

Αρχικά, ο συνολικός αριθμός των γεωργιανών ιδιωτισμών ανέρχονταν σε 12 821. Μετά την επιδιόρθωση του υλικού, ο αριθμός μειώθηκε σε 11801 μονάδες. Επιπλέον, αναπτύξαμε την δομή του λεξικού (μακροδομή και μικροδομή) με βασικά χαρακτηριστικά. Μετά τη δημοσίευση του λεξικού θα βγάλουμε από το προαναφερόμενο σχήμα τη μετάφραση κατά λέξη και τα Νεοελληνικά παραδείγματα από τον ΕΘΕΓ, τα οποία χρησιμοποιούνται για να διευκολύνουν την δουλειά κατά την επιδιόρθωση.

Επιπλέον, προσοχή έπρεπε να δοθεί σε διάφορα ζητήματα που έπρεπε να ληφθούν κατά τη δημιουργία του λεξικού. Ειδικότερα, εστίασαμε την προσοχή μας στα εξής ζητήματα:

α) Ρηματικό ουσιαστικό⁷ ή ρήμα. Το κύριο μέρος των Γεωργιανών ιδιωτισμών αποτελείται από ιδιωτισμούς με δυο συστατικά στοιχεία (6.704 μονάδες). Πρέπει να σημειώσουμε ότι μέχρι σήμερα υπήρχαν δύο τρόποι παρουσίασης των ρηματικών ιδιωτισμών στη Γεωργιανή γλώσσα: α) με μορφή του ρηματικού ουσιαστικού ή β) με μορφή του ρήματος σε τρίτο πρόσωπο. Δεν θεωρήσαμε σωστή την παρουσίαση των ιδιωτισμών με μορφή του ρηματικού ουσιαστικού, παρά το γεγονός ότι μερικές προηγούμενες εκδόσεις έχουν εκδοθεί με την προαναφερομένη μορφή. Επειδή στη λογοτεχνία ή στην προφορική γλώσσα οι ιδιωτισμοί δεν εμφανίζονται ποτέ με τη μορφή του ρηματικού ουσιαστικού, για παράδειγμα:

გუნებაში გავლება – გაფიქრება, აზრად მოხვლა, გულში *gavleba* [*gunebashi gavleba – gapiqreba, azrad mosvla, gulshi gavleba*]

გუნებაში გაუვლის – გაფიქრებს, აზრად მოუვა: “*აღელვებულმა სვიმონმა მხურვალედ დაჰკოცნა თავის შვილები და გუნებაში გაუარა ფიქრმა: “ვინ იცის, კიდევ ელირება თქვენს მშობელს თქვენი ძვერდთან მიკვრა?”* (ა. ყაზბ., “*ელგუჯა*”) *gunebashi gauvli – gapiqrebs, azrad mouva: “agelvebulma svimonma mxurvaled dahk’otsna tavis shvilebi da gunebashi gauara pikrma: “vin itsis, kidev egirseba tkvens mshobels tkveni mkerdtan mik’vra?”* (a. q’azb., “*elguja*”)]

μετάφραση: έχω κατά νουν, συλλογίζομαι από καιρό, μετάφραση κατά λέξη: στο νού γλιστρήσει, «Αγχωμένος Σβίμον φίλησε τα παιδιά του και συλλογίστηκε: “Ποιος ξέρει άραγε θα έχει την ευκαιρία ο γονέας σας να σας χαϊδέψει ζανά;”» (Α. Κάζβ., «*Ελγκούτζα*»).

β) Αδιαίρετες και Διαιρετές Μονάδες. Ένα από τα προβλήματα είναι το ζήτημα των αδιαίρετων και διαιρετών ιδιωτισμών. Αυτό το ζήτημα αφορά τον αριθμό των συστατικών στους ιδιωτισμούς (στη γεωργιανή γλώσσα ο αριθμός των συστατικών κυμαίνεται από δύο ως πέντε). Διαιρετές μονάδες κυρίως συναντιούνται στους ιδιωτισμούς με τρία ή περισσότερα συστατικά. Π.χ

გულში ცეცხლი ტრიალებს (წუხს, ღელავს) [*gulshi tsetskhli trialebs (ts’ukhs, gelavs)*] – είναι διαιρετή μονάδα, διότι ένα από τα συστατικά μπορεί να αλλάξει εύκολα τη θέση, αλλά διατηρεί τη σημασιολογική ενότητα. Π.χ.: “*გამწარებული ყმაწვილის გულში ცეცხლი ტრიალებდა, მისი ტვინი წისქვილის ბორბალივით მოუსვენრად ბრუნავდა, რომ რამე ხერხი მოეგონა...*” (დ. კლდ., “*სამანიშვილის დედინაცვალი*”), მდრ. “*კარგი, ბებერო, დაწყნარდი, ჰკვიანი ადამიანი ხარ და ვერ მიმხვდარხარ, რა ცეცხლი ტრიალებს ჩემ გულში*” (ვ. ბარნ., “*ისნის ცისკარი*”) [*“gamtsarebuli q’mats’vilis gulshi tsetskhli trialebda, misi t’vini ts’iskvilis borbalivit mousvenrad brunavda, rom rame kherkhi moegona...”* (d. kld., “*samanishvilis dedinatsvali*”), “*kargi, bebero, datsq’nardi, ch’k’viani adamiani khar da ver mimkhvdarkhar, ra tsetskhli t’rialebs chem gulshi*” (v. barn., “*isnis tsisk’ari*”)].

μετάφραση: νευριάζω, μετάφραση κατά λέξη: περιστραφέιτε το φώς στην καρδιά: «*Στην καρδιά του πικραμένου νέου άναψε φωτιά, ο μωαλός του δούλευε σαν η ρόδα του μύλου, για να βρίσκει κάτι τι να κάνει...*» (Ντ. Κλντ., «*Η μητριά του Σαμανισβίლი*») «*Εν τάξει γέροντα, ησύχασε, έξυπνος άνθρωπος είσαι και δεν κατάλαβες τι φωτιά είναι στην καρδιά μου*» (Β. Μπαρν. «*Η αυγή του Ισάνι*»).

ბედის ანაბარა (მხოლოდ ბედის იმედით დარჩენილი) [*bedis anabara (mkholod bedis imedit darchenili)*] – η φράση είναι αδιαίρετη από σημασιολογική πλευρά, η χρήση του κάποιου συστατικού χωρίς τον άλλο ή η αλλαγή της θέσης των γραμματικών συστατικών χάνει το νόημα του ιδιωτισμού. Π.χ.: “*ვერ დარჩება თავის დახაშულ ბედის ანაბარად, მარტო ვერ გასწევს ცხოვრების უღელს!*” (მ. ჯავახ., “*ჯაყოს ხიზნები*”) [*“ver darcheba tavis dakhashmul bedis anabarad, mart’o ver gasts’evs tskhovrebs ugels!”* (m. javakh., “*jaq’os khiznebi*”)].

μετάφραση: μένω στην ελπίδα της τύχης, μετάφραση κατά λέξη: μόνο για λογαριασμό της τύχης: «*Δεν θα μείνει μόνο στην ελπίδα της τύχης, δεν θα μπορέσει να τα βγάξει πέρα μόνος του!*» (Μιχ. Τζაβ., «*Οι μετατοπισμένοι του Τζάκο*»).

თმა ყალყზე დაუდგება (მიშისაგან თმა აეშლება)[*tma q’alq’ze daudgeba (shishisagan tma aeshleba)*] – Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η λέξη “*ყალყი*” βρίσκεται μόνο σ’ αυτό τον ιδιωτισμό, αυτός ο ιδιωτισμός είναι σημασιολογικά αδιαίρετος, αν και γραμματικά είναι εντελώς διαιρετός. Π.χ.: “*თმა ყალყზე დამიდგა, თრთოლა-კანკალმა შემოძვრო...*” (ჭ. ლომ., “*თეთრი ღამე*”), *ანდა, “იბ წუთას ყველას ყალყზე დაგვიდგა თმა, თითქოს ნამდვილი ჯოჯობეთი ვიხილოთ საკუთარი*

⁷ Μοιάζει με απαρέμφατο των ινδοευρωπαϊκών γλωσσών

στζατζηδοσ!” (ა. როჭბ., ”ჯოჯოხეთის ბურჯაჯი”) “[tma q'alq'ze damidga, trtola-k'ank'alma shemip'q'ro...” (ch'. lom., “tetri game”), “im ts'utas q'velas q'alq'ze dagvidga tma, titkos namdvili jojokheti vikhilet sak'utari tvalebit!” (a. riun., “jojokhetis suratebi”)].

μετάφραση: εκνευρίζομαι, σηκώνονται οι τρίχες μου, μετάφραση κατά λέξη: οι τρίχες του στο τέλος θα σηκωθούν: «Σηκώθηκαν οι τρίχες μου, τρώμαξα» (Τσ. Λομτ., «Άσπρη νύχτα») ή «Εκείνη τη στιγμή σηκώθηκαν οι τρίχες μου, όλοι φοβηθήκαμε σαν να είχαμε δει την κόλαση με τα μάτια μας!» (Α. Ριουν., «Οι εικόνες της κόλασης»).

Το κύριο πρόβλημα σχετίζεται με διαιρετές και μισοδιαιρετές δομές των ιδιωτισμών. Βάση αναλύσεων που είχαμε εκπονήσει βάλαμε στο λεξικό και διαιρετές και μισοδιαιρετές δομές των ιδιωτισμών (όπου αυτοί υπάρχουν φυσικά).

γ) Η μετάφραση κατά λέξη. Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν διαφορετικά επίπεδα των ιδιωτισμών (π.χ. ιδιωτισμοί του 1. Lexical Level με παρόμοιες λεξικές μονάδες στην Νεοελληνική και Γεωργιανή). 2. Semi-Lexical Level με επιμέρους παρόμοιες λεξικές μονάδες και 3. Post-Lexical Level με διαφορετικές λεξικές μονάδες και σε δυο γλώσσες), κάθε ιδιωτισμός (εκτός από κάποιους ιδιωτισμούς λεξιλογικού επιπέδου) μπορεί να ξεχωριστεί με την εκφραστικότητα και ειδικά εθνικά στοιχεία του. Για αυτό το λόγο, κάθε άρθρο παρέχει και τη μετάφραση κατά λέξη για τη διευκόλυνση της διόρθωσης. Αυτή η μετάφραση δεν θα παραμένει στην έντυπη έκδοση του λεξικού.

δ) Παραδείγματα. Αξιοσημείωτο είναι, ότι υπάρχει μια μακρόχρονη ιστορία της μελέτης των ιδιωτικών εκφράσεων της Γεωργιανής γλώσσας και υπάρχουν πολλά μονόγλωσσα ή δίγλωσσα λεξικά με διάφορα παραδείγματα από τα λογοτεχνικά έργα. Για να είχαμε αποφύγει την ταυτολογία, στις περισσότερες περιπτώσεις βάλαμε στο λεξικό νέα παραδείγματα, εκτός από κάποιες περιπτώσεις, όταν χρησιμοποιήσαμε τα παραδείγματα από άλλα λεξικά (5% του συνόλου).

Στο πλαίσιο του προγράμματος του Εθνικού Επιστημονικού Ιδρύματος του Σώτα Ρουσταβέλι, έχουμε ολοκληρώσει το λεξικό. Η ηλεκτρονική μορφή αυτού του λεξικού, αποτελεί μια σημαντική βάση δεδομένων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να δημιουργηθεί ένα ηλεκτρονικό λεξικό ή για έρευνα.

Βιβλιογραφία

- Apridonidze, Sh.T. 1983. “Idiom and Idiomacity”. *Linguistic Studies*, Tbilisi (in Georgian).
 Ooi, V.B.Y. 1998. *Computer Corpus Lexicography*. Edinburgh University Press.
 Sinclair, J. 1991. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
 Sue Atkins, B.T. 2008. *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford: Oxford University Press.
 Takaishvili, A. 1961. *Issues on Georgian Phraseology*. Tbilisi: Edition of the Academy of Sciences of the Georgian SSR (in Georgian).
 Δεμίρη-Προδρομίδου, Ε., Νικολαΐδου-Νέστορα, Δ., Τρύφωνα-Αντωνοπούλου, Ν. 1983. *Η γλώσσα των ιδιωτισμών και των εκφράσεων*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
 Μότσιου, Β. 1994. *Στοιχεία Λεξικολογίας: Εισαγωγή στη νεοελληνική λεξικολογία*. Αθήνα: Νεφέλη.
 Συμεωνίδης, Χ. 2000. *Εισαγωγή στην ελληνική φρασεολογία*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

Λεξικογραφικές πηγές

- Collins. 2000. *Collins Cobuild Dictionary of Idioms*. Harper Collins Publishers
 Chikobava, Arn. 1950-1964, 2008 (a-b). *Georgian Explanatory Dictionary*. I-VIII. Tbilisi: Science (inGeorgian).
 Oniani, Al. 1966. *Georgian Idioms*. Tbilisi: Nakaduli (in Georgian).
 Rayfield, D. (editor in chief) 2006. *A Comprehensive Georgian-English Dictionary*. London: Garnett Press 2006.
 Sakhokia, T. 1950–1955. *Georgian Figurative Words*. I-VIII. Tbilisi: Merani (in Georgian).
 Sakhokia, T. 1979. *Georgian Figurative Words*. Tbilisi: Merani.
 Stavropoulos, D.N., Hornby, A.S. 1998. *Oxford English-Greek Learner's Dictionary*. Oxford: Oxford University Press.
 Stavropoulos D.N., 1988. *Oxford Greek-English Learner's Dictionary*. Oxford: Oxford University Press.

- Ακαδημία Αθηνών (Οι συντάκτες του Κέντρου Συντάξεως του Ιστορικού Λεξικού). 1933-1989. Λεξικόν της ελληνικής γλώσσας. Α' Ιστορικόν λεξικόν της νέας ελληνικής της τε κοινώς ομιλουμένης και των ιδιωμάτων. Νοῦ 1-5.2, Αθήνα: τυπογραφείο «Εστία».
- Βλαχόπουλος, Στ. 2007. *Λεξικό των ιδιωτισμών της νέας ελληνικής*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Γιαννουλέλλης, Γ.Ν. 1982. *Νεοελληνικές ιδιωτικές λέξεις δάνειες από ξένες γλώσσες*. Αθήνα.
- Δαγκίτσης, Κ. 1970. *Λεξικό των συνωνύμων της νεοελληνικής*. Αθήνα: Βασιλείου.
- Δημητρίου, Αντ. 1995. *Λεξικό νεοελληνισμών: Ιδιωτισμοί, στερεότυπες μεταφορές και παρομοιώσεις, λέξεις και φράσεις από την καθαρεύουσα*. Γρηγόρη.
- Κριαράς, Εμ. 1995. *Νέο ελληνικό λεξικό της σύγχρονης δημοτικής γλώσσας, γραπτής και προφορικής*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.
- Μαρκαντωνάτος, Γ. 1992. *Λεξικό Αρχαίων, βυζαντινών και λογίων φράσεων της Νέας Ελληνικής*. Αθήνα.
- Μπαμπινιώτης, Γ. 1998. *Λεξικό της Νέας Ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο λεξικολογίας.
- Παπαλέξης, Αντ. 1988. *Λεξικό ομόηχων λέξεων και τονικών παρωνύμων: από το Όμηρο μέχρι σήμερα*. Αθήνα: Δημόκριτος.
- Σκούρτης, Α. 1988. *Λεξικό ξενόφερτων λέξεων στην ελληνική γλώσσα*. Αθήνα: Πύρινος Κόσμος.